

Soru: Koca, hanımının mehrini zorla alıp kullanabilir mi?

FETVA

Nikah akdi sebebiyle kocanın, eşine vermekle yükümlü olduğu mala mehir denir.¹ Ayetlerde kocanın eşine mehir vermesinin gerekliliğinin ifade edilmesinden² hareketle fukaha, mehirsiz bir nikahın kıyılmasının mümkün olmadığını ifade etmektedir.³ Nikah akdinde mehrin unutulması durumunda kadına mehri misil gerekir.

Kadın, aynı ya da nakdi olarak kocasından teslim aldığı mehrinde tıpkı diğer mallarında olduğu gibi dilediği tasarruf hakkına sahiptir.⁴ Kadın mehrindeki tasarrufunu kocasına hibe etme yönünde de kullanabilir.⁵ Zira Allah Teâla, "Eğer onun bir kısmını size gönül rızasıyla verirlerse onu da âfiyetle yiyin."⁶ buyurarak bunun caiz olduğunu beyan etmektedir.

"Hiç kimse bir başkasının malında izinsiz tasarrufta bulunamaz"⁷ kaidesinden hareketle kişi, hanımı da dahil olmak üzere başkasına ait bir malı sahibinden izinsiz kullanamaz. Nitekim İslam hukukundaki mülkiyet esası ihlal edilerek mehrin kadından zorla alınması durumunda yapılması gereken; kullanılmadıysa mehrin iade edilmesi, harcanması halinde ise tazmin edilmesidir. Zira mehir olarak tayin edilen meblağ, kadın tarafından kabzedilmekle kocanın malı olmaktan çıkıp kadının mülkiyetine intikal etmiştir. Allah Teâlâ, "Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda batıl yollarla yemeyin."⁸ buyurarak Müslümanlara (karısından mehrini zorla alan kocanın yaptığı gibi) mal edinme noktasında meşru olmayan yöntemleri kullanmayı yasaklamıştır.

¹ Muhammed Muhyiddîn b. Abdilhamîd, *el-Ahvälü's-şahşiyye fi's-şer'i'ati'l-İslâmiyye* (İstanbul: Mektebetü'l-İrşad, 2021), 143.

² Nisâ, 4/4 وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نَحْلَةً " Kadınlara mehirlerini (bir görev olarak) gönül hoşluğuyla verin." " أَجَلَ لَكُمْ مَا وَرَاءَ " Bunların dışında kalanlar ise, iffetli yaşamak ve zina etmemek şartıyla mallarınızla (mehirlerini verip) istemeniz size helâl kılındı. Onlardan (nikâhlanıp) faydalanmanıza karşılık sabit bir hak olarak kendilerine mehirlerini verin.

³ Ebü'l-Hasen Burhânüddîn Alî b. Ebî Bekr b. Abdilcelîl el-Fergânî el-Mergînânî, *el-Hidâye şerhu bidâyeti'l-mübtedî* (Karaçi.: el-Büşra, 2021), 2/37.

⁴ Küçük Ali Haydar Efendi, *Dürrü'l-hükkâm şerhu Mecelleti'l-ahkâm* (Beyrut: Daru'l Cil, 1991), 3/201.

⁵ Radiyyüddîn Ebü Bekr b. Alî b. Muhammed el-Haddâd, *el-Cevheretü'n-neyyire* (Beyrut: Daru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1971), 2/2/131.

⁶ Nisâ, 4/4. فَإِنْ طَبَنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا

⁷ Ahmed b. Muhammed b. Osmân ez-Zerkâ el-Halebî Ahmed ez-Zerkâ, *Şerhu'l-kavâ'idi'l-fıkhiyye* (Dimeşk: Daru'l-Kalem, 1989), 461. " لَا يَجُوزُ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مَالِ الْغَيْرِ بِإِذْنِهِ "

⁸ Nisâ, 4/29 " يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ "